

Viden om kemiske stoffer anvendes på en række måder. Den anvendes for det første til at klassificere og mærke kemiske stoffer og produkter for deres farlige egenskaber. Formålet med denne mærkning er at beskytte dem, der skal bruge kemikalierne, ved at advare om kemikaliernes farlige egenskaber, samt at give anvisninger på, hvordan man skal kontere, og hvordan man skal bortskaffe kemikalierne.

I hverdagen støder vi på nogle af mærkerne på forskellige kemikalier, de er f.eks. mærket med ordene »sundhedsskadelig« eller »lokalirriterende«. Tilsvarende skal stoffer, der er klassificeret for andre, men alvorlige effekter som f.eks. kræftfremkaldende, mærkes med advarsler. Disse advarsler støder almindelige forbrugere dog ikke på. Det skyldes, at stoffer, der er særlig farlige, slet ikke må sælges til forbrugerne.

Klassificeringen af et stof har direkte betydning på en række andre områder, som f.eks.: Hvordan skal det bruges i arbejdsmiljøet, hvordan skal det affald, hvori kemikalierne indgår, behandles, og hvordan skal reglerne være for den virksomhed, der ønsker at sælge det til f.eks. tredjeverdenslande; regler, der tager sigte på først at informere landets myndigheder om stoffets effekter.

Resultatet af den nuværende indsats på klassificeringsområdet er, at i alt ca. 5.000 enkeltstoffer er blevet klassificeret. Uden at kende listen nærmere tillader jeg mig at tro på, at den EU-arbejdsgruppe, der i efterhånden mange år har arbejdet med dette område, har søgt at koncentrere sig om en række af de allermost betænkelige stoffer.

Yderligere pålægger den europæiske kemikalielovgivning industrien en pligt til selv at klassificere de stoffer, de benytter, hvis der ikke findes en officiel klassificering. Alene i Danmark har myndighederne oplysninger om, at godt 4.000 stoffer er blevet selvklassificerede. Groft sagt betyder det formentlig, at ud af de ca. 20.000 stoffer, der anvendes i Danmark, er ca. halvdelen blevet klassificeret enten af myndighederne eller af producenten.

En af svaghederne ved klassificeringssystemet er, at det tager lang tid, fordi der skal foretages en grundig vurdering stof for stof, og selv om et stof er blevet vurderet for, om det er akut giftigt på mennesker, kræver det en helt ny vurdering og nye videnskabelige oplysninger at vurdere, om det f.eks. er kræftfremkaldende eller giftigt i vandmiljøet.

Klassificering af stoffer gruppevis kan være en del af løsningen på disse vanskeligheder, og der findes allerede i dag heldigvis flere eksempler på gruppeklassificering. Det store problem er dog at finde stofgrupper, som har et vist mindstemål af fællestræk, hvad angår farlige egenskaber.

Det er derfor min opfattelse, at vi også er nødt til at gå nye veje for at få vurderet flere stoffer uden at sænke beskyttelsesniveauet, så vi kan løse problemet med, at dette arbejde foregår med snegefart, som hr. Gade nævnte.

Her har de danske miljømyndigheder en tiltro til, at man bl.a. ved hjælp af den nye teknologi kan accelerere dette klassificeringsarbejde. Det er allerede i dag, for så vidt angår effekter på vandmiljøet, muligt med hjælp f.eks. af computerprogrammer at finde frem til de problematiske stoffer.

Jeg nævnte før, at den kemiske industri har pligt til at indsende oplysninger om de mest anvendte kemiske stoffer. Det primære formål med dette arbejde er i et samarbejde mellem EU-landene at gennemføre en risikovurdering af stofferne. Kort fortalt kan man sige, at man med klassificeringen ser på, hvilken effekt et stof vil have, hvis det kommer i kontakt med mennesker eller det udledes i miljøet. Ved risikovurdering går man videre og vurderer yderligere, i hvilket omfang mennesker og miljø udsættes for stoffet, og dermed også om stoffet rent faktisk indebærer en risiko.

Desværre går det nuværende arbejde på EU-plan med risikovurdering alt for langsomt. Her mener jeg, det er vigtigt, at vi sammen med de øvrige lande, som jo har en fælles interesse med os i dette spørgsmål, får overvejet, hvordan arbejdet kan fremskyndes.

Jeg har omtalt, at data om kemiske stoffer anvendes til at klassificere og risikovurdere stofferne samt til at vurdere, om bekæmpelsesmidler skal godkendes. Desuden anvendes disse data til at vurdere, om der er grundlag for helt at forbyde et stof eller kun at forbyde det til visse former for anvendelse.

Hidtil har indsatsen bl.a. været rettet mod tungmetaller og stoffer, der nedbryder ozonlaget. Denne indsats har givet resultater. F.eks. er forbruget af cadmium og kviksølv således reduceret med ca. 60 pct. i løbet af de sidste ti år.

Indsatsen over for de ozonlagnedbrydende stoffer finder jeg særdeles tilfredsstillende. Den har betydet, at forbruget i Danmark f.eks. er faldet med 97 pct. over ti år, men endnu vigtigere